

pro českou právní vědu netkví v této jeho přirozenoprávní teorii, nýbrž v tom, že prvý v Čechách upozoroval moderní směry v právním myšlení u cizích národů, že na ně upozorňoval a jimi bojoval proti fiktivnímu právu historickému. Odprovincialisování české právní vědy, její zapojení ve směr, který byl vedoucím za hranicemi, uvedení jí na nové, moderní cesty — to je zásluha Masarykova, za niž mu náleží vděk československých právníků.

ZPRÁVY.

Dvě výročí. V tyto dny vzpomínáme dvou výročí: prvního desítiletí naší ústavní listiny a osmdesátých narozenin prvního presidenta republiky, o jehož zásluhách o stát vyslovili jsme se formou stručnou, ale výstižnou, totiž zákonem. Redakce našeho listu se připojuje k těmto slavnostním projevům, může však tak učiniti jen způsobem svým vlastním, třebaš značně suchopárným: několik stránek tohoto čísla věnovaných oběma výročí budiž i naším příspěvkem k slavnostní náladě obou dní výročních!

Ča.

Sedesáté narozeniny J. M. prof. Dra Josefa Vančury připadly na 21. února t. r. Jeho jubileum vyvolalo v řadě generací československých právníků živé vzpomínky na prvé semestry studií právnických, kde Vančurovi, jakožto profesoru římského práva, bylo po dlouhá léta úkolem jistě nikoli nejsnadnějším uváděti *cupidam legum iuventutem* cestou římského práva do způsobu a pravidel myšlení právnického. Ti, kdož Vančuru opravdu poslouchali, potvrdí, jak skvělým způsobem dovedl tu dostáti svému úkolu, spojuje jednoduchý, avšak praegnantní výklad dogmatický s příklady volenými z denního života. Stejně při cvičeních seminárních volil a probíral Vančura společná témata tak, že od pronikavé exegese textů přistupoval ke konstrukcím dogmatickým, opírajícím se o pandektní i moderní civilistiku, jichž pevnost po té znovu ověřoval jak na probraných textech, tak na příkladech ze života moderního. Nezůstaly proto přednášky a cvičení Vančurovy zapomenuty ani u těch, kdož snad nebyli zvláště orientováni ke studiu historikoprávnímu.

Účinnost a poutavost přednášek Vančurových byla ovšem stupňována živou povahou přednášejícího, který vkládal do každého učitelského výkonu celou svoji osobnost. Nemohl ani jinak — a tento důvod byl jistě hlavním, který před rokem jej přiměl raději opustiti aktivní činnost fakultní, když další setrvání v ní bylo by za hygienických poměrů, při nichž se v prvních ročnících na pražské právnické fakultě vyučuje, znamenalo vážně ohrožení jeho zdraví.

Je nemalou zásluhou Vančurovou, že vzdor jeho předčasnému odchodu z fakulty mohou i dnes naši právníci zahajovati své studium římského práva opírajíce se o jasné formulace Vančurovy. Je to umožněno jeho *»Úvodem do studia soukromého práva římského«* (1923), knihou, kterou lze právem považovati za vzor učebnice psané pro ty, kdož se teprve právníky mají státi. V ní Vančura vědec — který se ve svých pracích monografických obíral s oblibou jednak otázkami římského národního práva republikánského (*»Usucapio pro herede«*

1897, »Nové nauky o nexum«, Sborník v. pr. a st. 1905, »Agrární právo římské republiky« 1908, »K historii římských kondikcí«, Sborník 1911—12, »Kritické poznámky k nauce o evikci při římském trhu« Sborník 1922, »Leges agrariae« Pauly—Wissowa Real. Enz. s. h. v. 1924), jednak jemnými otázkami dogmatickými (tak v obou samostatně vyšlých monografiích již uvedených a zvl. v knize »Praelegát dle práva římského« 1903), avšak vedle toho i otázkami papyrologickými (»Papyri znějící majiteli a na řad«, Sborník 1904, »Knihy pozemkové v římském Aegyptě«, Sborník 1913, »Exekuční listiny dle práva papyrů« 1915) a otázkami zajímavými nové badání interpolační (rektor-ká přednáška »Kontrakty nepojmenované« 1926) — spojil své nejlepší vlastnosti se zkušenostmi a vzácnou dovedností Vančury učitele a vytvořil tak dílo, po němž s prospěchem budou sahati ještě mnohé příští generace československých právníků rozmnožující tak neustále řady jeho vědeckých žáků.

Blahopřejeme prof. Vančurovi upřímně k jeho jubileu i dosavadnímu životnímu dílu a přejeme mu — vzpomínajíc zároveň jeho neúnavné činnosti v sociálních institucích vysokoškolského studentstva, aby v pevném zdraví a spokojenosti užíval po dlouhá léta klidu, jemaž jistě těžko dával přednost před milovanou činností vysokoškolského učitele. M. B.

Úmrtí. 29. ledna t. r. skonal v Praze místopředseda senátu, advokát Dr. Jaroslav Brabec (nar. v Praze-Karlíně 1869). Vedle jeho politické práce sluší vzpomenouti jeho snah a pozornosti, kterou věnoval menšinovým problémům jako československý zástupce v Unii lig pro společnost národů. — Téhož dne v Praze skonal profesor lékařské fakulty university Karlovy MUDr. Josef Reinsberg. Vzpomínáme ho jako nestora českých soudních lékařů, který nám přiblížil tuto pro právníky důležitou disciplínu nejen dlouholetou svojí činností učitelskou, nýbrž zvláště dílem o soudním lékařství. Prof. Reinsberg byl znám mezi staršími právníky i jako pečlivý přítel studentů. Dožil se 86 let. Ča.

Deset let inkorporace Hlučínska. Na 4. února t. r. připadlo desáté výročí připojení hlučínského kraje k našemu státu, inkorporovaného k Československé republice v důsledku čl. 83 mírové smlouvy versailleské z 28. června 1919 a dle zákona z 30. ledna 1920, č. 76 Sb. z. a n., provedeného nařízením vlády z 11. března 1920, č. 152 Sb. z. a n. Teprve dnem 1. května 1920, kdy toto nařízení nabylo účinnosti, rozšířena na nabyté území platnost zákonů a nařízení, vztahujících se na obvod zemí historických. Obyvatelé tamější stali se našimi státními občany s domovským právem tam, kde měli rádné bydliště v době účinnosti zákona z r. 1920/76. — Jakkoli z území, přináležících kdysi ke koruně České, bylo nám vráceno mizivě málo, nutno přijmout s radostí, že byla to právě část, jež jediná uchovála si český ráz přes úsilovné germanisační snahy, soustavně prováděné od neblahého roku 1742, tedy plných 178 let. Karásek.

Z celého světa právníckého. Přípravná technická konference pro otázky pracovních podmínek v uhelných dolech se konala 6.—18. ledna v Ženevě. Doporučila, aby na program letošní mezinárodní konference práce byla dána diskuse o koncenci o pracovní době v dolech, dále otázky minimálního stáří dělníků a pensijního pojištění. Ve většině otázek však nebylo docíleno dohody a mezin. úřad práce bude teprve muset hledat cesty k jich řešení. (—kg.) — V Německu byl zákonem ze dne 28. ledna t. r. zaveden zápalkový monopol. — Ve vatikánském státu vynesl 29. ledna poprvé soud rozsudek jménem papeže po vzývání sv. Trojice. Souzeno bylo podle italského trestního zákoníku. — Koncem ledna zasedal mezinárodní kongres advokátů v Paříži. — Akc. společnost Siemens—Halske a Deutsche Diskontogesellschaft sjednala

s americkou firmou Dillon, Read & Co. zápůjčku na 1000 let. — V Rumunsku byla podána osnova nového tiskového zákona. Urážka členů vlády se trestá žalářem do 6 let. — V Holandsku byla založena Mezinárodní společnost Hegelova pro pěstování jeho filosofie. — V Anglii zrušila dolní sněmovna trestní ustanovení o rouhání se Bohu. — U pařížského soudu byl zahájen spor o to, zdali ten, kdož byl uražen rozhlaselem, může žádati o opravu touže cestou. — Královská erbovní komise v Anglii udělila novinám The Times znak a povýšila je takto do stavu šlechtického. — Holandsko jmenovalo první dva domorodce do státní rady svých kolonií. — Řecký stát slavil 3. února t. r. své sté výročí. — Ve Washingtonu zasedala 5. konference k zjištění příčin a potírání války. — Sjezd německých právníků z ČSR. koná se letos o velikonocích v Opavě. — Hospodářský výbor německého říšského sněmu se usnesl na zákoně, omezujícím čepování líhovin v ranních hodinách nebo v dny sváteční. — V SSSR. bylo nařízeno povinné členství lidových obhájců (advokátů) v odborových svazech. Strany se nesmějí obracet na jednotlivce, nýbrž na jejich svazy. — V SSSR. byly zrušeny veškeré bursy, dosud trpěné. — Do naší státní služby byly přijaty první 4 ženy jako soudcovské čekatelky. — Anglie zrušila 24 káznice. KČ.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. (Částky 1—6, roč. 1930). Čís. 1.—4. nového ročníku obsahují minist. vyhlášky o paušalování daně z obratu u stělová a jeho součástek, u smaltovaného nádobí, škrobů a uhlí. — Pod čís. 5. uveřejněna vyhláška min. zahraničí o přístupu čsl. republiky k I. úmluvě II. Haagské konference r. 1907 o smírném vyřizování mezinárodních sporů. — Doplňkový protokol k obchodní úmluvě s Itálií č. 211/1928 nabyt platnosti dle vyhlášky č. 6. — Vládním nařízením č. 7 pozmeněn celní sazebník. — Visová povinnost s Lotyšským zrušena vyhláškou č. 8. — Dohoda o některých tarifikačních otázkách s Německem uvedena v platnost vyhláškou č. 9. — Vládní vyhláškou č. 10. uvedena v prozatímní platnost dodatečná dohoda k obchodní úmluvě s Francií. — Nejvyšší míra učební povinnosti ředitelů a profesorů na zemědělských školách byla podle § 86 plat. zák. (č. 103/1926) určena vládním nařízením čís. 11. na 13—35 týdenních hodin podle doby ročního vyučování. — Sčítání zemědělských a živnostenských závodů bude podle vyhlášky čís. 12. provedeno k 27. květnu t. r. — Změny úředních názvů míst povoleny vyhláškou min. vnitra č. 13. Tisková chyba v této vyhlášce opravena vyhláškou téhož ministerstva č. 17. — Konsulární úmluva s Jugoslavií vyhlášena pod čís. 14. — Opatření Stálého výboru, publikovaná pod čís. 155—159, 161, 162, 166 a 175 roč. 1929 Sb. zák. a n. byla ve lhůtě § 54⁽¹⁵⁾ úst. listiny Národním shromážděním schválena, což oznámeno vyhláškou předsedy vlády čís. 15. — Ustanovení o výrobě lihu v konsumních lihovarech doplněna vyhláškou čís. 17. —kg.

Kardinál Pacelli. Dne 10. února t. r. převzal po kardinálu Pietru Gasparrim úřad státního tajemníka vatikánského kardinál Eugenio Pacelli, vynikající odborník práva kanonického. R. 1914 byl jmenován papežem Piem X. tajemníkem kongregace, v kterémžto úřadě byl potvrzen i nástupcem Benediktem XV. Vynikl jako spolupracovník kardinála Gasparriho při kodifikaci kanonického práva, ukončené v roce 1917. Od tohoto roku zastával funkci apoštolského nuncia v Mnichově, odkud v neklidné době popřevratové povolán na čas do Švýcar, ale brzy se opět vrátil a zahájil se Svatou Stolicí jednání o bavorský konkordát, jenž podepsán v březnu 1919. Důležité postavení zaujímal kardinál Pacelli při úpravě církevně-politických otázek, týkajících se poměru německé říše k Vatikánu v r. 1920, jakožto apoštolský nuncius v Berlíně; ukázkou Pacelliho diplomatického talentu jest konkordát s protestantským Pruskem z r. 1929, jehož sjednání bylo v církevních i politických kruzích pokládáno za věc takřka ab-

surdní. Konečně nemálo zasáhl svým vlivem a vědomostmi, hlavně státně-právními do úpravy poměru mezi znovuzrozeným Státem církevním a Itálií minulého roku.
Karásek.

Československá společnost pro právo trestní v Brně. Československá společnost pro právo trestní konala dne 24. ledna t. r. v malé promoční síni rektorátu Masarykovy university v Brně členskou schůzi, jíž vedle četných členů zúčastnilo se také mnoho hostů. Jejím předmětem byla zajímavá přednáška advokáta Dr. Boh. Ečera »O trestním zákonodárství v SSSR.« Přednášející hned na počátku své přednášky podotkl, že nebude s to v jedné přednášce celou látku vyčerpat a tudíž uznal za vhodné svou přednášku rozdělit na referáty dva, z nichž první bude věnován historickému vývoji trestního zákonodárství v SSSR., druhý pak rozboru a kritice pozitivních norem. Ve své zajímavé přednášce, trvající téměř dvě hodiny, probral podrobně jednotlivé fáze, v nichž dál se rychlý vývoj právních norem, neopomíjeje při chronologickém výpočtu jednotlivých zákonů náležitě osvětliti, prostředí, v němž tyto zákony vznikaly, věnuje při tom zvláštní zřetel trestnímu zákonodárství za revoluce březnové a říjnové v roce 1917; z dekretů vyšlých po r. 1918 označil za důležitý dekret z r. 1919, jehož ton je určován ruskou marxistickou školou trestněprávní a jež má spíše význam teoretický než praktický; sleduje linii politickou a odmítá trest i vinu. 1. června 1922 dochází pak k vydání prvního ruského trestního zákona (komentovaného Němcem Freundem), jímž zahajuje se v Rusku období revoluční zákonitosti, doba velkých kodifikací. Tento zákon vinu nezná, zná však formy viny: zlý úmysl a nebalost. Jest zde jistý rozpor, kterého jsou si tvůrci dobře vědci. Zákon z r. 1922 byl 1. ledna 1927 novelisován a prosylchá se, že má býti k němu připravena novela v roce 1930.

Po jeho velmi zajímavé přednášce, těšící se zvláštní pozornosti všech přítomných — jíž umožnil nám blíže poznati strukturu právního a hospodářského života v Rusku, oznamuje místopředseda, sen. pres. Vilém Herrnritt, že v přednášce bude pokračováno v měsíci březnu. Děkuje srdečně přednášejícímu, jakož i přítomným a schůzi končí o 21.45 hod.
Olšar.

Slovo na pravém místě. Podle zpráv denního tisku prohlásil ve schůzi rozpočtového výboru dne 22. ledna t. r. min. předseda v příslušné souvislosti, že »poslanci mají nejlepší možnost intervenovati v zákonodárných sborech, ve výborech a plenu a pokud možno málo u úřadů, poněvadž to budí neodůvodněné podezření jistého ovlivňování«. Min. předseda dotkl se tu podle našeho názoru zásadní otázky a s jeho stanoviskem jest souhlasiti. Jest totiž známo, že právě poslanci, o nichž při zákonodárné práci není vůbec slyšeti a kteří by dovedli odhlasovati snad i svůj ortel, jsou nejčipernější při intervencích u nejrůznějších úřadů, kde se pohoršují nad nedokonalostí zákonů, které sami vytvářeli. I poslanec musí býti za svou činnost zodpovědný.
—jkt—

Příznak doby. Zmínili jsme se kdysi na tomto místě, upozorňující na neblahé vady našich platových zákonů, že budou na konec poplatníci ve svém vlastním zájmu musiti naléhati na to, aby krise státních zaměstnanců byla jednou provždy důstojně vyřešena. Naše očekávání se vyplnilo dříve, než jsme myslili. Hlasy významných složek poplatnictva, naléhající na úpravu poměrů státně zaměstnanckých, se množí den ze dne. Vítězí tu správný názor, nepochopený na místech příslušných, že zajištěný státní zaměstnanec mnohokrát vynahradí zejména morálně státu obět, spojenou se slušnou úpravou existence. Z posledních dnů máme na mysli zejména projev Jednoty obchodních gremií, žádající za rozmnožení soudců a soudních zaměstnanců, jakož i úpravu jich platů. Jak reálněji chápou situaci tyto poplatnické kruhy, než smutně proslulí personalisté.

Ze Sociálního ústavu československé republiky. Přednášková činnost Sociálního ústavu v zinním období r. 1929 byla zahájena dne 7. listopadu 1929 přednáškou prof. Dra. J. Löwyho o sociálním významu nemoci z povolání, jejich zábraně a návrzích na jejich odškodnění. Přes všechna opatření na ochranu dělnictva je počet jednotlivých nemocí z povolání dcosud stále značně veliký; dnes sledujeme. v jakém smyslu moderní pracovní metody působí na celek národa a jak mu případně mohou škodit. Tak na př. problém racionalisace práce jest spojen se škodlivými účinky na lidský organismus. Zvláštní praktické a teoretické důležitosti byla by otázka, zda racionalisací práce počet pracovních let jednotlivého dělníka jest zmenšen. Jsou zde určité známky, které pro tuto skutečnost mluví. Určité nemoci z povolání měly by býti odškodňovány jako úrazy.

Dne 14. listopadu 1929 přednášel prof. Dr. Cyril Čechrák o methodách a přáních československého poradnictví při volbě povolání. V úvodu své přednášky rozebral jednotlivé složky provádění porad při volbě povolání a to jak složku psychologickou a lékařskou, tak prognosu hospodářskou. Zdůraznil, že vedle prohlídky zkušeným lékařem a psychotechnikem a dáním prognosy vysuzované z psychických a tělesných vlastností vyšetřovaného jednotlivce je nutno podati prognosu hospodářskou, která pro složitost hospodářských jevů jest velmi obtížná.

Dne 21. listopadu 1929 přednášel Dr. E. Palla o účelu a činnosti dělnických komor v Rakousku. Rakouské dělnické komory, jichž jest celkem osm, a které byly zřízeny v r. 1920 jako zákonné zastoupení hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců, liší se od podobných institucí v cizině. Dělnické komory v Rakousku jsou organickou stavbou nad závodními radami a odborovými organizacemi. Každá komora má dělníky a zřizence, komora vídeňská je současně ústřednou všech dělnických komor. Dělnické komory jsou doplněním dělnického hnutí. Rakouské dělnické komory zasloužily se velmi dobře o sociálně politické zákonodárství, udělují odborovým organizacím právní porady o výkladu sociálně politických zákonů, vydávají odbornou revui a mají vliv na hospodářskou a finanční politiku státu. Dr. Jindřich.

LITERATURA.

Dr. jur. Erwin Lange-Ronneberg: Die Konkordate. Ihre Geschichte, ihre Rechtsnatur und ihr Abschluss nach der Reichsverfassung vom 11. August 1919 (Veröffentlichungen der Görres-Gesellschaft, Sektion für Rechts- und Staatswissenschaft. Heft 51.) Paderborn, Verlag Schöningh, 1929. Cena (12 RM) neudaná. — Éra poválečných konkordátov doniesla celý rad problémov právnych i historických, politických i kultúrnych. V Nemecku sú obzvlášť so zvýšeným záujmom sledované otázky či je konkordát pre štát prijateľnou formou úpravy pomeru cirkve a štátu a keď áno, vtedy otázka: ríšsky či zemský konkordát? Preto tiež vyvolalo tolku ozvenu uzavretie bavorského konkordátu r. 1924. Volanie po ríšskom konkordáte, alebo aspoň po podobných konkordátoch zemských, akým bol bavorský sa naďalej opakovalo nie len v politických prejavoch katolíckeho »Zentra«, ale stalo sa aj základným motívom vedeckých prác katolíckych autorov. Zmienky z nich zasluhuje obsažná práca Bierbaumova »Das Konkordat in Kultur, Politik und Recht«, Freiburg i. B., 1928. (Viď recenziu p. Prof. Dr. V. Buška v »Bratislave« r. 1928, č. 1.) K nim teraz pristupuje aj náš autor. Prácu si rozdeľuje na tri hlavné časti, v ktorých podáva dejiny konkordátov, ich právnu povahu a uzavieranie podľa ríšskej ústavy. Historická časť sa omezuje — okrem načrtnutia francúzskeho konkordátu z r. 1801 a rakúskeho z r. 1855. — na stručné